

DIT MOET JE LEZEN

MISSCHIEN MOET JE IETS LAGER MIKKEN

VAN MILIO VAN DER KAMP

*Olga Wever-Jaskulski en Gertine Vorstelman met het boek *Misschien moet je iets lager mikken**

Wat als een docent tegen jou, leerling, zegt 'Misschien moet je iets lager mikken'. Zou het je demotiveren of juist motiveren om het tegendeel te bewijzen? Zo'n uitspraak, of impliciete boodschap, kan een enorm effect hebben op wat een leerling droomt en nastreeft. Voor Milio van der Kamp werd deze uitspraak zelfs 'life changing'. Het werd niet voor niets de titel van zijn eerste boek.

In *Misschien moet je iets lager mikken* vertelt Van der Kamp hoe hij opgroeide in een gezin met armoede, zonder de constante aanwezigheid van basisbehoeften als licht of warm water, in een buurt waar criminaliteit geen uitzondering was. Ondanks dat zijn docent hem adviseerde 'iets lager te mikken', weet hij via vmbo door te stromen naar de universiteit. Milio van der Kamp is socioloog, universitair docent aan de UvA. Opgegroeid in armoede, schrijft hij vanuit eigen ervaring over de impact van kansenongelijkheid.

Armoede, ongelijkheid en kansenverschillen zijn thema's die steeds nadrukkelijker de kop opsteken in het onderwijsdebat. Hoe beïnvloeden sociale omstandigheden het leren en het zelfbeeld van leerlingen? Om deze reden kozen Gertine Vorstelman en Olga Wever-Jaskulski dit boek ter voorbereiding op de ontwikkeling van de nieuwe minor Inclusiever onderwijs. Voor onderwijs-professionals is het boek een bron van reflectie. Het biedt bovendien tal van aanbevelingen voor de rol die zij spelen in het leven van leerlingen die opgroeien in kansarme omstandigheden. Het boek laat zien dat onderwijs niet in een vacuüm plaatsvindt. Factoren als armoede, taalachtergrond, gebrek aan basisvoorzieningen thuis, stress binnen het gezin, vooroordelen van buitenstaanders (en soms ook impliciete verwachtingen binnen de school) spelen een zeer grote rol in wat leerlingen kunnen en durven. Deze factoren hebben invloed op de studievoortgang, het zelfvertrouwen en de participatie in het groepsproces bij leerlingen.

Het boek biedt inzicht en ontroert hier en daar; de persoonlijke ervaringen kunnen soms ook confronterend zijn – zowel voor studenten als voor professionals. Het vraagt om een zorgvuldige aanpak als onderwijsprofessionals fragmenten uit dit boek bespreken in de klas. Daarnaast vraagt het de bereidheid om eigen veronderstellingen kritisch te bekijken. Dat kan ongemakkelijk zijn. Het boek balanceert tussen wat de auteur zelf doet (doorzetten, studeren, sociale mobiliteit) en wat structureel mis is: ongelijkheid, stigma's, schulden en mentale druk. Dat maakt het een uitnodiging voor reflectie op wat onderwijsprofessionals, scholen en de maatschappij kunnen doen om de kansen eerlijker te verdelen.

Dit boek vormde (mede) de aanleiding om studenten zich een breder beeld te laten vormen van maatschappelijke en onderwijsgerelateerde thema's en kwesties. Vooral het multiperspectivisch kijken en belichten van deze thema's komt sterk naar voren binnen de minor. Door middel van een pitch over een maatschappelijk thema, het lezen van jeugdliteratuur, debatteren en het schrijven van een beschouwing tonen studenten aan dat zij zich ontwikkelen tot een kritische leraar met een tolerante houding tegenover diverse opvattingen van anderen. Ze tonen aan te kunnen wisselen van perspectief.

Naar aanleiding van het boek van Van der Kamp en het actuele thema volgde Gertine in februari 2025 een lezing van Milio van der Kamp georganiseerd door het NIVOZ (Nederlands Instituut voor Onderwijs- en opvoedingszaken). Een onderwijsavond waarin Van der Kamp een bemoedigende boodschap had voor mensen die het onderwijs een warm hart toedragen. 'Verandering is mogelijk, en je hoeft het als onderwijsprofessional niet alleen te doen. Sterker nog, we móeten het samen doen, we moeten massa creëren om te laten zien dat we het menen, dat we echt vinden dat het anders moet. Kansenongelijkheid aanpakken begint niet bij het geforceerd emanciperen van leerlingen, maar bij het onderwijs, dat kritisch naar zichzelf moet kijken en solidariteit in zijn meest fundamentele vorm moet tonen. We moeten samen ervoor kiezen om niet meer vóór, maar radicaal náást alle kinderen te gaan staan en ze duidelijk te maken dat wij er zijn om ze te laten bloeien. Omdat onze wereld beter verdient, omdat jij beter verdient en vooral: omdat onze kinderen beter verdienen'.

Dit klinkt wellicht als een grote opdracht, maar zoals Van der Kamp het benoemt, begint het klein. Het kan iets zijn dat je zegt of doet waarmee je bouwt aan een relatie met leerlingen, studenten, collega's en medewerkers. Werken aan de relatie is het startpunt van groei en ontwikkeling. Blijf vertrouwen houden in wat leerlingen (en studenten) kunnen, durven en dromen. Als onderwijsprofessional kun je het verschil maken door het verschil te zijn.

Het boek werd gepubliceerd in 2023 (1e druk), de recente edities zijn uit 2024. Het telt ca. 216 pagina's. De lezing van Van der Kamp is via de site van het NIVOZ te bekijken.

OVER DE AUTEURS

Gertine Vorstelman is hogeschooldocent pedagogiek en onderwijskunde en docent minor Inclusiever onderwijs op Hogeschool KPZ.

Olga Wever-Jaskulski is hogeschooldocent taal en docent in de minor Inclusiever onderwijs op Hogeschool KPZ.